

L' ôte avant-ayîr on vos avéve cauzé è "advant-prumîre" do "colloque dès langues collatérales" qui s' va tinre do costé d' Amiens au mwès d' novimbe. Come on vînt d' lîre, dsus l' aragnerîye, sakantès Èlètes dsu l' sudjét, on s' va fé l' plêji d' rivnu èto. Insi, pisk' on a polu voye, sicrit pa on françès d' France : " ... que le Nord de la France, à laquelle je me sens très très fort appartenir était le sud des Pays-Bas... même si une grande partie du Nord n' est pas de lanque néerlandaise... » , i nos faut mète li dwêt dsus one vîrîté k' èst tot d' min.me ène miète difèrinte. Si, po Djulius Cesarius, "di tos lès peûpes dèl Gôle, lès béljes sont lès pus brâves", i faut ètou s' rimimbrer ki l' Bèljike si stindéve (co ☺) dèl Mènapiye djusk' au pîds dès meûrs di... Lutècya. Lès Bas-Payis, èstîne dèl Djèrmanîye. On n' va nén rfé l' istwêre po ça, mins, quand on (r)aprend k' lès Walons èstîne dèdjà là avant l' "Mér

grande plouve" (Dèlûdje) – do costé di Sprimont on a mètu au djoû dès pîres k'on stî tayîyes i gn'a on bia ptit miyon d' anêyes. Èt à Engis c' èst dès oûchas dès omes di gn'a d' pus d' 300.000 ans k' on a mètu au djoû, à Sclayn c' èstéve di d'pus 125.000 èt à Spy d' 40.000 ! - on s' dit k' tot conté, tot rabatu, k' lès "colatèralès linwâdjes" sont tot come lès "colatèraus domâdjes" dès "tchîrurdjicâlès" tapes à gayes. On èvoye à rlaye dès fuzêyes dsus l' gros dès tropes, tant pîre s' i gn'a dès simpès djins po profiter dès "ptîtes" spites mau tchèyeûwes. On s' prind à tûzer à cki lès mos après tot volenut bén dîre : "colatèral" èsse "à costé" odobén "co à costé" ? "coloke" èsseki c' èst "co-moussî" avou dès vîyès lokes" o do bén "rèssèrâdje è moltonêye gayole pask' one baloûche s' pormwinrne è vosse pauv' tièsse" ?

Nos va-t-i bén râde falu rcwêri (come po lès "nôbes" lès kwartîs d' nôbèsse) nos liwinstikès kwârtis po polu nos dîre bén

didci obén d'drola ? Kî ki wazèréve wadjî k' totès sès tayones n' ont mauy fricoté ène fiye o l' ôte avou l' bia vijin vnu do vilâdje d' a costé obén d' au lon o co pîre n' a nén stî on côp frochîye pa on invayisseû d' passâdje. Ène miète di pus, on ène miète mwins, on a tèrtos do song vnu d' "aliens" : ibère, italike, britanike, djèrmanike, normandike, franke èt vos nd' aroz min.me d' bén pus lon, k'ça fuche d' Afrike o d' Amèrike.

Esseki ça fait d' nos dès bastauds ? K' non.na, ça fait d' nos dès Europèyins o tot simplumint dès umains ki rfabrikenut ène djènitike Toû d' Babèl...

Djusse sakants ptits tûzâdjes paks'on a, bén stitchîye è l' tièsse, l' idêye k' pou fé on vrê lîve di mos, on vrê diccionêre, i s' faut r'loyî à l' "ètimaulodjîye". Ç' èst sûr ki ça dmande do temps mins, si on vout k'ça tègne, on n' pout batî k'sus do deûr èt nén dsus do sauvlon. I l' faut sawè ètou l' piède, si temps, dins lès vîs lîves èt sicrijâdjes di nos ratatayons. C'est l' vrê, come l'a si bén dit nosse Djulos, ki l'

walon c' èst l' latèn vnu à pîds do fén fond dès âdjes. Ç' a m' èware co k' lès fèls disfindeûs d' nosse lingâdje, pu râde ki d' voye lès rchonances dins lès ratournûres avou lès djèrminâdjes, n'ont nén mètu totes lès lumères dsus lès sbarantes richènances avou l' roman k'a doné l' françès mins k' èst bén co dmèré muchî dins c'k' on dit co tos lès djoûs.

Lès vayants ki sayenut d'ènonder ène comone manîre di scrîre totes lès cougnes di walon (i lomenut ça li "rfondu") volenut k' on û rtrove li "prononçadje" di Lîdje èt d' aaurla dins c'k'il a d'pus caractèristike : li "H". Insi, vêla « åhe » c'èst "auje" ôte pau. Pokwè ? paski dins l' vî-vî temps on dijéve èt sicrijéve tot simplumint "aaïse" ! On "s'aaciéve" lès dints avou ène bén seurète pome; on s' "aagéve" tot purdant d' l' âdje; on "aaméve" è cominçant à vîre voltîye s' vijène; on s' "aatéve" pou l' vîre passer; on arivéve min.me à "aaner" è donant d' francs côp d' rin; èt "aran.ner" èvoye è étindant s' pa mète à "a-uchî" ...

(à chûre, ptète ☺)